

LA VALL DE LA PERA I PÚBOL

FRANCESC D'A. CASADEMONT

Som a plena tardor i la vall de La Pera es troba sumergida en la llum matinal de la rerevera, entre grisors lleugerament acolorides i embolcallada per unes tènues, lleugeres, quasi ingràvides, boirines. El dia s'anirà aixecant i aquestes, mandroses, aniran desapareixent.

La llum creix, s'intensifica, i un devessall de colors inunda la petita vall on, silenciosa, s'hi escola una riera vorejada per una filera d'arbres daurats. És una pollancreda ben regada que encara manté en la seva cima unes poques fulles ornant els seus brancams argentats, com banderoles gronxades per la tramuntaneta.

El poble de La Pera, que fou lloc reial dins del comtat de Girona — s. XVI —, s'agrupa dalt d'un petit i rocós turó. La seva església, com és costum en molts pobles, es troba al bell mig del nucli urbà. És d'un gòtic renaixentista i el seu frontis, molt italianitzant, és digníssim, com també ho són l'absis i els seus fermes contraforts. L'interior és d'estructura gòtica.

Els costeruts carrers i carrerons, durant anys, han sigut curiosament disposats i encerclen de forma esglaonada, l'església parroquial.

El seu campanar, també del gòtic tardà i de planta quadrada, s'assenta damunt d'una airosa construcció octogonal i acaba amb una calada decoració gòtica. Des d'allí es gaudeix d'una extensa panoràmica. No massa lluny, camí de Riuràs que és un veïnat d'unes poques i agrupades masies, veiem el mas Savalls. Aquesta és la casa pairal del general carlí Francesc Savalls — s. XIX —. A l'extrem oriental, s'hi veu el Mas Graciós. Cap al sud hi ha Pedrinyà, en un fons bellíssim.

L'església de Pedrinyà és ja esmentada al s. XI. L'edifici és romànic, amb campanar de cadireta de dues arcades. Les pintures que decoraven el seu interior, avui es conserven al Museu d'Art de Girona (Pantocràtor, escenes de l'Anunciació, Nativitat i àngels), que es consideren del s. XII. Aquesta petita església es conserva gràcies a la generositat de Joan Llenas, un gran devot de Sant Andreu que amb penes i treballs, ja jubilat i en solitari, en va fer la restauració i va evitar la seva ruïna. Avui descansa en aquest recinte on, per la seva expressa voluntat, li va ser concedit aquest privilegi.

Al costat de l'església es troba el mas Casadevall del s. XVII.

El sol ja és alt i deixa veure grans extensions de pineda i de conreus que, emmarcats per canyars i brucs formen un dibuix de geometria molt particular. Hi ha molt color, la verdor de les coníferes i els camps de terra roja ben llaurats esperant la sembra, semblen talment un caprici pictòric.

Al fons, si aixequés la vista, pots veure la taca de verd intens de la muntanya d'Els Àngels amb el Santuari al cim. Cap a migjorn, tancant la panoràmica que ens apropa a la Costa Brava, es retalla la serralada de les Gavarres que, com una randa arbòria d'alzines sureres de color blau-maragda, forma el límit d'aquest nostre beneït Empordanet. Ara, serà qüestió de veure ben de prop «la perla de la vall de La Pera», el poble de Púbol.

Púbol és un poble perfecte, net i polit castell, seu d'artistes, ple d'història i llegendes, un poble amanyagat, ben cert. Hi ha dignes edificis d'arrel gòtica i algun casal dels s. XVI i s. XVII, agrupats entorn del castell i església on resten vestigis del seu recinte fortificat. Púbol, ja fou esmentat l'any 1017. Ha estat etimològicament relacionat amb *popules* (pollancres). El 1420 apareix el senyor de Púbol (de cognom Corbera-Campllog).

L'església de Sant Pere de Púbol és un notable edifici gòtic d'una nau, amb capelles laterals i un campanar esvelt amb torricó cilíndric espitllerat. Fins a l'any 1936 contingué una de les obres mestres de Bernat Martorell, un retaule de fusta de grans dimensions, presidit pel sant titular de pontifical i retrats dels barons de Púbol amb escenes de la vida i el martiri de St. Pere. Com a curiositat, cal esmentar que, al dors de la taula, Martorell va dibuixar, al carbó, uns estudis de testes d'una qualitat excepcional. Aquest retaule se salvà de la guerra del 1936-1939 i durant l'any 1940 va ser traslladat al Museu Diocesà de Girona.

El castell de Púbol té l'aspecte d'un petit palau gòtic renaixentista. Ha estat reformat diverses vegades, en els s. XVI i s. XVII. L'edifici es compon de tres ales conjuntament amb l'església.

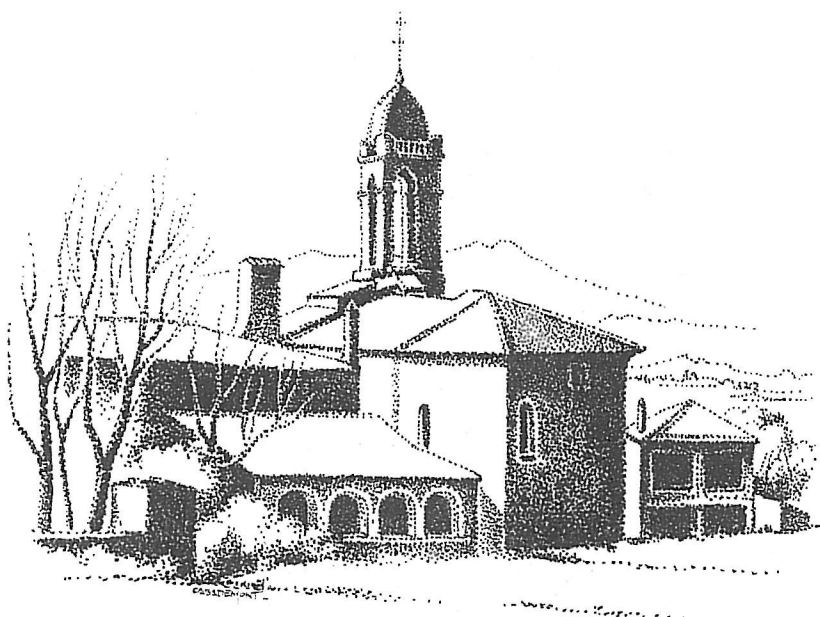
L'any 1970, Salvador Dalí el va comprar per regalar-lo a la seva esposa Gala i en va fer una moderada restauració amb elements dalinians, naturalment. Avui en tot el nostre país, i també fora d'ell, s'uneix Púbol amb el binomi GALA-DALÍ. Gala fou enterrada en l'antic garatge de l'anomenat castell de Púbol i la voluntat, ben coneguda, d'en Salvador Dalí, era la de ser enterrat al costat de la seva esposa per a poder donar-li la mà i comunicar-se amb ella, la seva musa, mitjançant un forat que unís les dues tombes agermanades.

Aquí, jo faig silenci i copio enterament el que va escriure el Dr. Marquès, canonge de la seu gironina, l'any 1991: «Gala va convertir el Castell en la seva ombra particular, no volia que Dalí s'hi quedés a dormir. Allí rebia les seves cites particulars i els seus amors amagats. Les relacions entre Dalí i Gala eren tortuoses, a vegades dramàtiques, mantingudes només per un lligam retòric i poètic. Però Gala necessitava afecte i el treia d'on podia. El castell de Púbol fou el niu d'amor de Gala».

L'actual abandonament del castell fa un bon xic de pena; s'hi busca una utilitat però no se sap ben bé quina. L'alcalde i bon amic Benjamí Artigas, confia que la conservació del castell serà a càrrec de l'Ajuntament de la Pera. D'acord

El poble de Púbol, pintura a l'oli de l'autor.

Església i castell de Púbol, gravat a l'aiguafort de l'autor.

amb la Fundació Gala-Dalí, s'hi ha començat a treballar però no sembla pas que hi hagi una solució immediata. Es madura la idea d'un «Triangle turístic»: Port Lligat, Figueres, Púbol. Ara, l'alcalde de Perpinyà manifesta que aquest triangle s'hauria d'ampliar començant per l'Estació de Perpinyà... Ja veurem com acaba tot aquest gran interrogant administratiu-econòmic. Jo penso que si aquest problema s'hagués plantejat a França, ja faria anys que estaria resolt i de segur que s'hauria trobat una solució ideal. Així, com anem, és difícil fer país i la vall de La Pera i Púbol es queden solament amb l'aroma surrealista — més o menys sana —, que allí va deixar en Salvador Dalí i Domènech.